

SOCIALINIŲ INOVACIJŲ BŪTINYBĖ ĮGYVENDINANT VAIKO TEISES

Dalija Snieškienė
Vytauto Didžiojo Universitetas, Lithuania
d.snieskiene@sgi.vdu.lt

Ketinimas – šio pranešimo tikslas trumpai atskleisti vaiko teisių įgyvendinimo situaciją Lietuvoje ir pagrįsti socialinių inovacijų būtinybę vaiko teisių įgyvendinimui sąryšyje su kitomis valstybės pripažintomis inovacijų sritimis. Tokio tikslo formulavimui poreikis atsiranda iš to, kad Lietuvos respublikos Inovacijų strategijoje 2010 – 2020 metams socialinių inovacijų poreikis ne tik su ekonominiu augimu ir vystymusi iš viso neišskiriamas.

Forma/ metodologija/ požiūris – pranešimo informacija remiasi kritine politikos dokumentų ir valstybės ataskaitų analize apie vaiko teisių įgyvendinimo ir valstybės investavimo vaiko gerovės srityje procesus Lietuvoje ir kaip tai patenkina besikeičiančias šeimos ir darbo sąlygas.

Rrezultatai – Sutinkamai su darnios žmogaus socialinės raidos tikslais (A. Sen 1990) ekonominis augimas yra tik priemonė bet ne tikslas žmogaus socialinei raidai ir jis gali būti žalingas, jei nemažina žmogiškojo skurdo ir nepadeda geriau įgyvendinti žmogaus teises. Jungtinių Tautų Žmogaus teisių dokumentų ratifikavimas dar nereiškia geresnio tų teisių įgyvendinimo šalyje. Pastarojo dvidešimtmečio ekonominiai, politiniai ir socialiniai pokyčiai labai stipriai pažeidė šeimos gyvenimo stabilumą. Paveldėta vaiko pakeičiamosios globos sistema neužtikrina vaiko teisių įgyvendinimo. Šios sąlygos reikalauja naujų požiūrių ir naujos socialinės sistemos, padedančios visuomenei išlikti sanglaudoje ir pusiausvyroje. Socialinės inovacijos turėtų tapti viena iš valstybės politikos prioritetinių sričių ir ypatingai užtikrinančią vaiko teisių įgyvendinimą. Šalies socialinės paramos ir gerovės politika atsiliepianti į žmogaus poreikius ir jo orumą, ypatingai vaikams reikalauja naujų požiūrių ir tikslingų pastangų. Per patarąjį 20 metų kaip neoliberalistinė ideologija pagrįstos socialinės politikos rezultatas, stipri sovietinė institucinė vaikų globos sistema buvo remiama ir išplėta. Tačiau naujų paramos formų, prevencinių, terapijos ir globos paslaugos vaikams ir šeimoms, bei vaikų skurdo

mažinimas negavo reikalingo valstybės dėmesio ir investicijų. Gal net labiau priešingai: krizės metu parama vaikų programoms ir skurdo mažinimui buvo bene ryškiausiai sumažinta. Lietuvos aukštosiose mokyklose parengti socialiniai darbuotojai ir kiti profesionalai neturi galimybių panaudoti savo gebėjimus ir žinias šiai sričiai vystyti. Investicijos šių profesionalų rengimui yra iššvaistomos. Viso to pasekmė vaiko teisės daugiau egzistuoja popieriuje, nei gyvenime. Naujų, geriau atitinkančių vaiko, šeimos poreikius ir vaiko teises, bei reikalaujančių naujų darbo metodų programų, siekiant prevencinių tikslų, didžiulis trūkumas. Lėšos įvaistomos vaikus žalojančioms programoms (Puras, 20011)

Tyrimo ribotumas/reikšmingumas – šis bedrosios apžvalgos tyrimas negali pristatyti specifinių, daugiausiai investicijų inovacijoms reikalaujančių sričių ir nepagrįstas ilgalaikiais jau esamų investicijų inovacijoms bei esamų programų taikomų metodų efektyvumo stebėjimais. Šiuo pranešimu siekiama atkreipti dėmesį į vaiko teisių įgyvendinimo sritį, kaip nesulaukiančią adekvataus valstybės dėmesio investicijoms į socialines inovacijas ir ilgalaikius efektyvumo tyrimus šioje srityje.

Praktinis reikšmingumas – Lietuvos inovacijų politika turi būti papildyta socialinių inovacijų dalimi, kaip ypatingai reikšminga žmogaus teisių įgyvendinimo ir darnios žmogaus socialinės raidos dalimi. Jų prioritetą vaikų ir šeimų gyvenimas.

Originalumas /vertė – Pranešimas originalus, nes remiasi nauju požiūriu apie vaiko teisių įgyvendinimą, remiasi tyrimais, socialinių darbuotojų mokymo žmogaus teisių, socialinės politikos ir darnios žmogaus socialinės raidos temose, bei aktyviu dalyvavimu socialinės politikos bei paslaugų kūrimo vaikų teisių ir šeimos gerovės srityje.

Raktiniai žodžiai: socialinė inovacija, vaiko teisių įgyvendinimas, socialinė parama.

Tyrimo tipas bendra apžvalga.